

TEMA: Åbne grænser i Europa?

Udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye:

“Vi ved bedst, hvornår der er brug for grænsekontrol i Danmark

Side 14

**Grænsebommene
i EU er vendt tilbage**

Side 8

**Sommerguide til
Sønderjylland**

Side 6

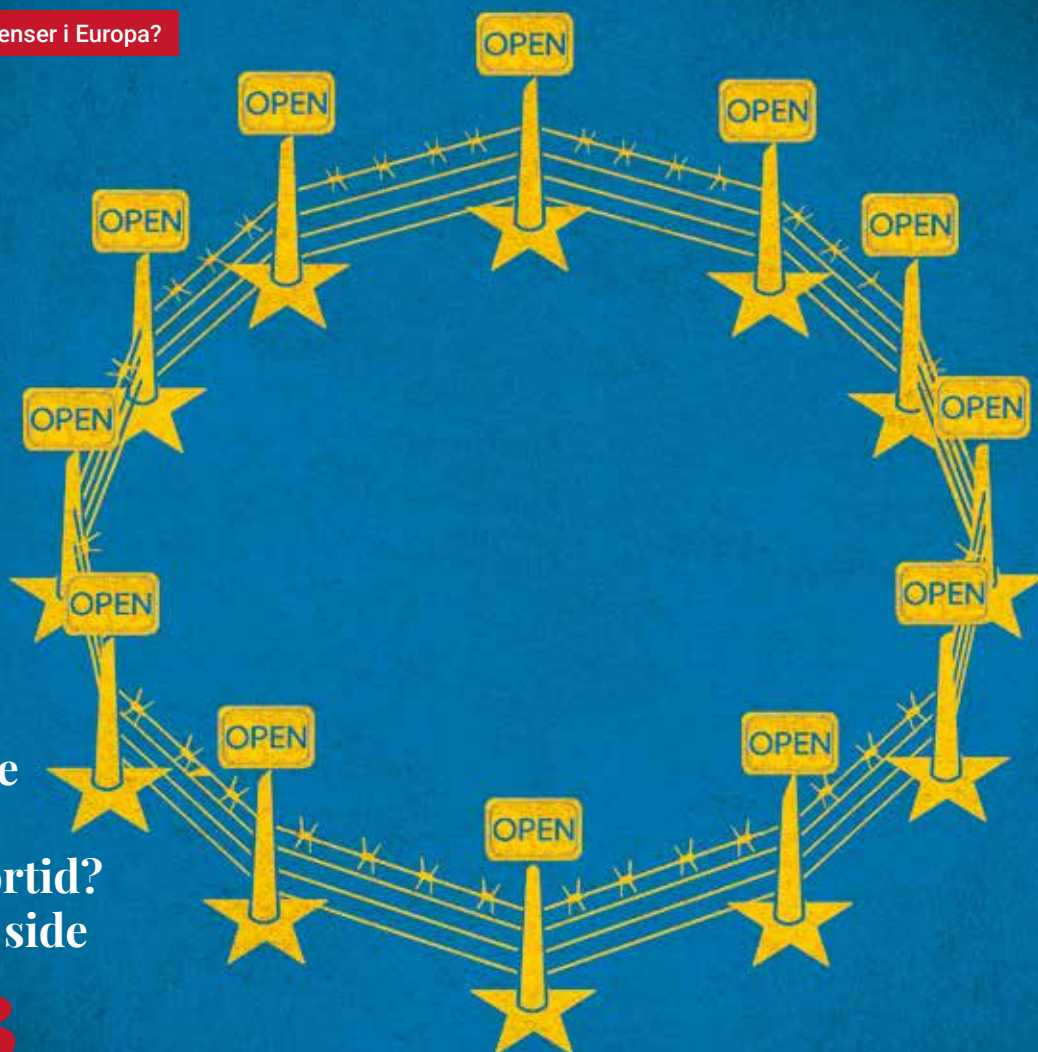
**Genforeningen
genstartes i 2021**

Side 24

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

TEMA: Åbne grænser i Europa?

Er de åbne
grænser i
Europa fortid?
Læs tema side

8-23

Illustration: Morten Voigt

4	Nyt fra grænselandet	8	Grænsebommene i Europa er vendt tilbage	18	Skal grænserne i Europa være åbne?
Ja, mener Bertel Haarder (V).
Nej, mener Peter Kofod (DF)
5	Leder
Af Peter Skov-Jakobsen	14	“Vi i Danmark ved bedst, hvornår der er brug for grænsekontrol her”
Interview med udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye (S)	20	EU's ydre grænser er under pres
Essay af Anne Ingemann Johansen, postdoc, SDU
6	Sommerguide til grænselandet				

Europas ydre grænser under pres

20

Genforeningen genstartes

24

Anmeldelse: Forelsket i Flensborg

30

24 **Fejringen af
Genforeningen
genstartes i 2021**

27 **SSW er klar med
kandidat til Berlin**

30 **Anmeldelse:
Forelsket i Flensborg**
Af Bertel Haarder

33 **Kommentar**
Af Knud-Erik Therkelsen

34 **Anmeldelse:
Sønderjylland-
Schleswig Kolonial**
Af Kristian Ditlev Jensen

36 **Nyt fra
lokalforeningerne**

37 **Det sker i
lokalforeningerne**

40 **Grænser fortolket
med nål og tråd**

Foto: Martin Ziemer

Fotoprojektet 'Et mindretals ansigter' viser medlemmer af det danske mindretal i Sydslesvig.

Nyt oplysningsprojekt sætter ansigter på det danske mindretal

Hvilke ansigter gemmer sig bag det danske mindretal? Det er det centrale fokus i oplysningsprojektet 'Et mindretals ansigter', som Sydslesvigsk Forening (SSF) står bag. Det er freelancefotograf Martin Ziemer og kommunikationschef i SSF, Rasmus Meyer, der står bag projektet, der er støttet af det slesvig-holstenske kulturministerium. Senere vil der blive udgivet en fotobog og indledt en onlinekampagne.

Foto: Wikimedia Commons

Tag med til 1500-tallets Slesvig-Holsten

I en ny udstilling inviterer Museum Sønderjylland den besøgende med til 1500-tallets Slesvig-Holsten, hvor hertug Hans den Ældre (1521-1580) var regerende hertug. Det sker i anledning af 500-året for hans fødsel. Udstillingen kan ses fra den 6. juni på Museum Sønderjyllands afdeling i Haderslev, hvor hertugen havde sit hovedsæde.

Magasinet *Grænsen* nr. 3/2021 83. årgang **Udgiver** Grænseforeningen, Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Ansv. redaktør Anna-Lise Bjerager, alb@graenseforeningen.dk, tlf. 3031 6113 **Forsidefoto i dette nummer**
Ida Guldback Arentsen / Ritzau Scanpix. **Layout** Prik grafisk tegnestue **Tryk** Jørn Thomsen Elbo A/S **Abonnement**
Grænseforeningen, info@graenseforeningen.dk, tlf. 3311 3063 **Udgivelsesplan 2021** nr. 4: 27. aug., nr. 5: 18. okt.,
nr. 6: 6. dec. **Deadline:** 3 uger inden udgivelsesdato. Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning. **Læs magasinet Grænsen online:** www.graenseforeningen.dk/graensen. ISSN: 0903-2223

VED GRÆNSEN

Hvordan er det at bo
i et grænseland?

Foto: Privat

Lisbeth Bredholt Christensen

"Jeg bor i Slesvig og har tidligere boet i Aalborg og Aarhus i det nordlige Danmark og senest i Freiburg i det sydlige Tyskland."

"Min familie og jeg flyttede hertil i 2013. Vi var blevet så glade for Tyskland, men savnede også Danmark, så grænselandet var oplagt. I dag er jeg glad for at bo i en region, hvor jeg som dansker kan tale både dansk og tysk. Det skaber et større blik på, hvad danskhed er."

"Under coronapandemien er jeg blevet opmærksom på, hvor stort et privilegium den åbne grænse mellem Danmark og Tyskland har været. Nu frygter jeg, at vi ikke får det privilegium igen lige foreløbigt. Det er utroligt vigtigt, at vi har en grænse, vi nemt kan overskride."

*Lisbeth Bredholt Christensen,
54 år, museumsleder ved
Mikkelberg, formand for SSF
Slesvig.*

Lykkens grænser

Af Peter Skov-Jakobsen
Formand for Grænseforeningen

Grænser er så mange slags. Nogle går man over. Andre træder man end ikke tæt på. Som 14-årig stod jeg ved DDR's grænse i 1973. Den var uigennemtrængelig. En skoleklasse formåede, at et leben med hunde og geværer pludselig udfoldede sig. Sidenhen lærte jeg "lingoet": Jeg var klassefjenden, og grænsen var den antifascistiske beskyttelsesmur.

Noget gik op for mig. Der fødtes en afsky for det autoritære og det totalitære. Hvor jeg end går og står, vælger der en foragt og en rædsel frem, når åndsfrihedens og demokratiets grænser overskrides. Pludselig mærker jeg, at jeg er barn af dette land, hvor

“

Pludselig mærker jeg, at jeg er barn af dette land, hvor der er frihed for Loke og for Thor

der er frihed for Loke og for Thor. Ordet er frit, og det må gerne befri meninger.

Hvad nu, hvis der ingen grænser var? Jeg tror, at de fleste vil nå frem til, at grænser er med til at samle mennesker. Vi samler kulturer, sprog, erfaringer, historie bag ved grænser, og der bliver skabt en hjemstavns; et sted på jorden, hvor man i særlig grad er hjemme.

I disse år taler vi meget om danske værdier. I andre lande taler man også om værdier. Ofte ligner de hinanden. Sprog, landskaber, natur, vejrlig, kultur er med til at forme os, og vi udtrykker os på en særlig måde. Grænser er med til at ordne verden og holde kaos på afstand.

Når man nærmer sig et grænseland, sker det særlige, at kulturer, lande, sprog væver sig ind i hinanden.

Et grænselands historie er dramatisk. Her er en åndelig kamp og en kamp, der handler om jord og besiddelse. Slesvigs historie er fyldt med kamp og modsætninger.

Årene efter Genforeningen i 1920 kaldte to mindretal frem nord og syd for grænsen. Der var vist også et tredje standpunkt, der forsøgte at forene to sprog og kulturer og ligeligt bragte det ind i hverdagen, men det standpunkt var der ikke så meget plads til. Det nationale krævede afgørelse.

Nu er mindretallene en del af skønheden i vores nationalstater. De er brohoveder mod et andet land, og i nationalstaterne kan vi lære noget af vores mindretal om en anden kultur, som er tæt på.

Grænser kan lukkes. Vi har mærket, hvor klaustrofobisk det er. Vi afskærmer os fra verdens store problemer med grænser. Der findes mennesker, der nærer en dyb tillid til vores menneskelighed, og ikke kan få sig til at tro, at vi vil lade dem dø, hvis vi ser dem og deres nød og hører deres fortællinger om forfølgelse. Lykken har grænser.

Grænser kan være brutale. Jeg håber, at fremtidens grænser vil rumme åbenhed for medmennesket i nød. Jeg håber at nysgerigheden fortsat vil hente mig over grænser.

Tag på ferie i Sønderjylland

Af Alexander Leicht Rygaard

Hvorfor ikke pakke bilen eller cyklen og tage på tur til Sønderjylland denne sommer? Magasinet Grænsen guider til gode sommeroplevelser i grænselandet

Foto: Colin Seymour / Nationalpark Vadehavet

Kom tæt på naturens kræfter ved Vadehavet

Vadehavet, der i Danmark strækker sig fra den dansk-tyske grænse til området nord for Rejsby Sluse ved Ribe, er rig på naturoplevelser. Tag gummistøvler på og oplev Vadehavets kræfter på tættest hold, når tidevandet blotlægger det enorme økosystem, som vadehavsbunden udgør. Er vejret godt, kan gummistøvlerne med fordel skiftes ud med badetøj, når tidevandet kommer retur. Lakolk Strand og Sønderstrand på Rømø vestkyst er også et besøg værd.

www.nationalparkvadehavet.dk

Foto: Morten Langkilde / Ritzau Scampix

Det tyske mindretals samlingssted

Sønderjyllands højeste punkt er højdedraget Knivsbjerg, der ligger ud mod Genner Bugt, og hvorfra udsigten er fænomenal. Før Genforeningen i 1920 var højdedraget et mødested for de tysksindede nordslesvigere, og i dag er det stadig et vigtigt samlingssted for det tyske mindretal, der hvert år afholder sin sommerfest 'Knivsbergfesten' her. Ved højdedraget findes også en række mindesten over faldne fra det tyske mindretal i de to verdenskrige.

www.knivsberg.dk

Illustration: Ken Denning

Tag med på en museumstur langs Gendarmstien

Kunstneren Ken Denning skildrer i udstillingen 'ALBUM' den historiske vandrerute Gendarmstien og en række andre destinationer, der alle har en særlig betydning i hans erindring. Udstillingens del om Gendarmstien, der strækker sig fra Padborg og langs kysten til Høruphav på Als, kan opleves på Museet Holmen, der er en gammel slægtsgård i Løgumkloster. Tillader grænsekontrollen det, er det oplagt også at køre til Flensborg og opleve udstillingens anden del, der vises på Museumsberg.

www.museetholmen.dk

Foto: Morten Langkilde / Ritzau Scanpix

Se Sønderborg fra tårnets top

Sønderborg er Sønderjyllands største by og rummer også en af landsdelens bedste udsigter. På 16. etage af Alsik Hotel kan man ganske gratis nyde synet af Sønderborg by, Alssund og det omkringliggende landskab, hvor bl.a. Dybbøl Mølle kan anes i horisonten.

www.alsik.dk/point-of-view

Grænsebommene i Europa er vendt tilbage

Af Anna-Lise Bjerager og Merlin Christophersen

BAGGRUND Migration og coronapandemi har siden 2016 medført midlertidige grænselukninger i Europa i hidtil uset omfang. Men bliver grænserne nogensinde åbnet igen? Magasinet Grænsen har spurgt eksperter forud for EU-Kommissionens varslede reform af Schengen-samarbejdet

Sabrina Johansen, der er dansk statsborger og bor i Flensborg, er træt af grænsekontrol. I hverdagene skal hun passere den dansk-tyske grænse to gange for at komme på arbejde i hjemmeplejen i Aabenraa Kommune og hjem igen. Og mange gange har hun siddet i kø ved grænsen på grund af grænsekontrol.

“Sidste sommer i juli og august talte jeg det op: Jeg brugte i alt 72 timer på at sidde i kø i bilen. Jeg har været pendler i 15 år, og jeg har aldrig oplevet noget lignende. Den dag, det var værst, sad jeg i to timer i stegende hede. Hernede i grænselandet har vi i mange år ikke været vant til at tænke på grænsen som andet end et område. Men nu er det hele forandret”, siger Sabrina Johansen, der har oprettet en Facebook-gruppe for pendlere over den dansk-tyske grænse, ‘Grænsependleriet’, med mere end 300 medlemmer.

Hun glæder sig over, at grænsekontrollen ved den dansk-tyske grænse, der har været skærpet siden den 20. februar i år på grund af coronasituationen i Flensborg, blev ophævet den 30. april fra dansk side. Nu kan grænsependlerne og andre alene forvente at blive mødt af periodevis og stikprøvebaseret grænsekontrol, sådan som det har været tilfældet siden 4. januar 2016, da regeringen indførte midlertidig grænsekontrol på grund af tilstrømningen af flygtninge og migranter til Europa. Men hun frygter, at de åbne grænser i Europa snart er fortid, selv om hun håber det modsatte.

Den frygt og det håb er Sabrina Johansen ikke alene om. En måling fra euopinions fra december 2020 viser, at 74 procent af EU-borgerne ikke mener, at det ville være værd at være medlem af EU uden fri bevægelighed. Det fremgår af notatet ‘Grænsebommenes Europa? Coronakrisen ➡

Foto: Frank Cillius / Ritzau Scanpix

"De åbne grænser i Europa har det ikke særlig godt i øjeblikket", siger Catharina Sørensen, vicedirektør i Tænketanken Europa, der står bag notatet 'Grænsebommes Europa? Coronakrisen og grænsekontrol'. På billedet er det coronatestcenteret i Kruså, der er et af de 19 testcentre ved den dansk-tyske grænse.

og grænsekontrol, der indgår i Tænketanken Europas 'GenstartEU'-projekt, som er medfinansieret af Industriens Fond.

Catharina Sørensen, der er medforfatter til notatet og vicedirektør i Tænketanken Europa, forstår godt frustrationerne over grænsekontrollen, men tror ikke, at en ændring er lige om hjørnet.

"De åbne grænser i Europa har det ikke særlig godt i øjeblikket. Sidste år blev der lukket grænser som aldrig før set i EU. Ja, der var flere grænselukninger i 2020 end i samtlige 13 forudgående år med de nuværende Schengen-regler. Det er dog blevet bedre nu under anden og tredje bølge med corona, hvor færre lande har benyttet sig af grænsekontrol som et redskab i coronabekæmpelsen. Men jeg tror, det har lange udsigter med ændring, fordi grænsekontrol er blevet så følsomt et spørgsmål rent indenrigspolitisk i flere lande", siger Catharina Sørensen og pointerer samtidig, at den indførte grænsekontrol i flere

lande i Europa sker inden for rammerne af det såkaldte Schengen-grænsekodeks for personers grænsepassage, der tillader midlertidig genindførelse af grænsekontrol ved EU's indre grænser i et afgrænset tidsrum i bestemte situationer. Blandt andet hvis der foreligger en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed i en medlemsstat. Dog har flere medlemsstater forsømt at efterleve kravet om at underrette de øvrige medlemsstater og EU-Kommissionen, når de i de senere år har indført midlertidig grænsekontrol, og der mangler generelt overblik over situationen ved grænserne i EU's medlemslande, forklarer hun.

Paradoks: Ja til fri bevægelighed og grænsekontrol

Catharina Sørensen gør opmærksom på, at der er et indbygget paradoks forbundet med europæernes ønske om at bevare den frie bevægelighed i Europa. En række

målinger viser nemlig, at der samtidig også er meget stor folkelig opbakning i Europa til den midlertidige grænsekontrol, som en række lande har indført i de senere år i større eller mindre omfang. Først med baggrund i migrantkrisen i 2015 og siden coronapandemien i 2020.

“Når man ser på den grænsekontrol, der har været indført blandt andet i Danmark som svar på flygtningekrisen i 2015, har der ikke været tale om en fuldstændig kontrol på nogen måde. Man har rent faktisk kunnet passere grænserne, selv om det har taget længere tid. Jeg har set på analyser, der viser, at der ikke kan dokumenteres nogen negativ effekt af grænsekontrollerne, når det gælder handel for eksempel. Men det er klart, at grænsekontrol har omkostninger for de mennesker, der bor i grænselande rundt omkring i Europa, ligesom det under corona-nedlukningen er gået ud over turisme og rejser i det hele taget. Når et stort flertal af europæere går ind for grænsekontrol, handler det imidlertid nok snarere om, at kontrol opfattes som ekstra tryghed i lyset af trusler udefra i form af flygtninge, terror og corona”, siger Catharina Sørensen.

EU-grænseamarbejde under pres

De åbne grænser i Europa har været en realitet for Danmarks vedkommende i 20 år. Det var i marts 2001, at Danmark og en række andre lande blev en del af Schengen-samarbejdet, der oprindeligt blev indgået mellem Belgien, Frankrig, Luxembourg og Tyskland i 1985. Schengen-konventionen og de tilhørende regler går ud på at ophæve grænsekontrollen mellem staterne og indføre fri bevægelighed for alle statsborgere i EU.

Schengen-samarbejdet blev voldsomt udfordret efter flygtningekrisen i 2015, hvor flere end to millioner mennesker søgte asyl i Europa i årene 2015 og 2016. Det betød, at Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex) i 2016 overgik til at være operationelt med et grænsevagtkorps, der i 2027 skal have en styrke på 10.000 mand, som skal holde vagt ved EU's ydre grænser, det vil sige primært i Middelhavet. Ud over Danmark har fire andre EU-lande sidenhen opretholdt migrationsrelateret grænsekontrol. Det drejer sig om Frankrig, Sverige, Tyskland og Østrig.

Og så meldte Covid-19 sig på banen. Den 14. marts 2020 valgte den danske regering at lukke landets grænser for persontrafik begrundet med bekæmpelse af coronapandemien, og alle udlændinge, der ikke havde

et såkaldt anerkendelsesværdigt formål blev afvist ved grænsen. Det samme gjorde et større antal andre Schengen-lande som Østrig, Belgien, Spanien, Portugal, Tyskland, Finland og Ungarn. I dag er det kun Danmark, der uafbrudt under coronakrisen har opretholdt en form for corona-relateret grænsekontrol. Blandt de lande, der har indført kontrol i forbindelse med anden og tredje virusbølge, anvender langt størstedelen, herunder Tyskland, en regional tilgang, så kun nogle af landenes grænser er lukkede, oplyser Catharina Sørensen.

“Der tegner sig et billede af, at de lande, der i størst udstrækning har gjort brug af grænsekontrol under coronapandemien, er lande, der også i andre sammenhænge har været fortalere for grænsekontrol. Et land som Holland har eksempelvis ikke indført grænsekontrol på noget tidspunkt under coronapandemien”, siger Catharina Sørensen.

Grænsekontrol som automatreaktion

Der er i EU-landene enighed om, at Schengen-samarbejdet er udfordret af migration og coronapandemien. Men der har også været udtrykt bekymring for, at nogle EU-lande udnytter situationen til at fremme nationale dagsordner i ly af de sundheds- eller sikkerhedsmæssige begrundelser for grænsekontrol.

Lektor Martin Klatt, Center for Grænseregionsforskning ved Syddansk Universitet, er en af dem, der er kritisk over for grænsekontrollen som redskab i den politiske værktøjskasse.

“Der er en tendens til, at politikerne som en automatreaktion siger: Vi lukker grænsen. I forskningen taler man om ‘rebordering’. En tendens, der har været særlig tydelig efter terrorangrebet den

De er medlemmer af Schengen

Følgende 22 lande er i dag medlemmer af Schengen-samarbejdet, der ophæver personkontrollen ved landenes indre grænser for i stedet at samarbejde om at sikre de ydre grænser: Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Island, Italien, Letland, Liechtenstein, Litauen, Luxembourg, Malta, Nederlandene, Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig. Danmark har deltaget i samarbejdet siden 2001. Navnet Schengen refererer til landsbyen Schengen ved Moselfloden i Luxembourg. Schengen-traktaten blev indgået på en båd på floden ud for Schengen i 1985 mellem landene Belgien, Frankrig, Holland, Luxembourg og Vesttyskland.

11. september 2001 i New York, hvor den startede i USA og senere kom til Europa. Når man kobler det sammen med et andet begreb 'moral panic', (moralsk panik), der kan opstå i befolkningen i en uvant situation, hvor faren for den enkelte dog oftest er ret begrænset, så har man en uheldig cocktail", siger han og fortsætter.

"Da flygtninge i 2015 pludselig kom gående op ad den sønderjyske motorvej, udløste det panik i den danske befolkning. Sådan noget måtte aldrig ske igen, lød det. Det førte til, at den danske regering valgte at indføre midlertidig grænsekontrol i januar 2016. Siden marts 2020 har begrundelsen for den midlertidige grænsekontrol så været coronapandemien. Men grænsekontrollen har hverken løst problemet med migration eller været et værn mod coronavirus, der jo netop blussede op i Danmark, da danske statsborgere kom rejsende hjem over grænsen fra skiferie i Sydeuropa", siger Martin Klatt, der ikke har den store tiltro til grænsekontrol i det hele taget.

"Grænsekontrol er først og fremmest et symbol på, at staten udviser handlekraft for at beskytte sine borgere. Vi lukker os om os selv for at holde det forestillede onde ude. Derfor er Schengen-samarbejdet vigtigt i EU. Schengen-samarbejdet tillader ikke permanent grænsekontrol, og det burde heller ikke kunne lade sig gøre efter en reform", siger han.

Schengen-reform på vej

Danmark er et af de lande, der har presset på for at få gennemført en reform af Schengen-samarbejdet. Nærmere bestemt

en revision af forordningen Schengen-grænsekodeks, der fastsætter reglerne for, hvordan personers grænsepassage skal foregå ved såvel de indre som de ydre grænser. EU-Kommissionen indledte en proces i november 2020, og det forventes

at en reform vil være på plads i løbet af sommeren.

En række tiltag har allerede fundet sted: EU-Kommissionen har indført såkaldte grønne transportbaner ved grænserne for godstransport, hvor kontrol og sundhedscreening højst må vare 15 minutter. Danmark og resten af EU er i gang med at indføre nye fælles it-systemer, der skal gøre det nemmere at kontrollere borgere, der rejser ind og ud af Schengenområdet. Den danske regering har fremsat et lovforslag i marts, der blandt andet omfatter det såkaldte ETIAS-system, hvor en person uden visum, der ønsker at rejse til Danmark eller et andet EU-land, skal søge elektronisk om en rejsetilladelse forud for rejsen.

Danmark har været blandt de første lande i Europa til at introducere et coronapas, der giver oplysninger om, hvorvidt bæreren af coronapasset er blevet vaccineret, testet negativ eller har opnået immunitet og dermed giver adgang til blandt andet forretninger og restauranter. Den 20. maj 2021 indgik EU's medlemslande imidlertid en aftale om et digitalt covid-certifikat, et europæisk coronapas, som giver oplysninger om de samme ting og dermed giver den rejsende adgang til at krydse landegrænserne til andre EU-lande. Det europæiske coronapas, der skal udformes som en QR-kode digitalt eller på papir, vil kunne benyttes fra den 1. juli.

Men også i forhold til et sådant europæisk coronapas hersker der uenighed i EU. Europa-Parlamentet havde under forhandlingerne forud for aftalen i maj gerne set, at alene det nye europæiske coronapas skulle være adgangsbillet mellem EU-landene, men de europæiske regeringer kæmpede imod. Den danske regering og en række andre lande insisterede på, at det enkelte land stadig skal have lov at have egne nationale regler om eksempelvis at gå i karantæne eller foretage tests, selv om tilrejsende har et europæisk coronapas. Og sådan blev det. Grænsespørgsmålet er og bliver således et nationalt anliggende for landene i EU.

Udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye lægger i et interview med magasinet Grænsen (læs side 14) ikke skjul på, at det er hans mål med reformen af Schengen-samarbejdet at "flytte mere beslutningskraft fra Bruxelles til Danmark", og at han ser grænsekontrollen som værende tæt forbundet med et øget dansk bidrag til Frontex, oprettelse af Hjemrej-

Reform af Schengen-samarbejdet på vej

Coronapandemien har medført, at flere EU-lande har valgt at indføre midlertidig grænsekontrol. Dette strider ikke mod Schengen-reglerne, men sætter Schengen-samarbejdet under pres. En reform af Europa-Parlamentets og Rådets forordning fra 2006 om EU-kodeks for personers grænsepassage, det såkaldte Schengen-grænsekodeks, er derfor på vej. EU-Kommissionen indledte reformarbejdet i november 2020.

Illustration: Morten Voigt

Foto: Privat

sestytelsen, der skal få flere udlændinge uden lovligt ophold til at rejse hjem, og en stram udlændingepolitik generelt.

Hvad sker der?

Spørgsmålet, der står tilbage, er naturligvis: Var Schengen-samarbejdet og de åbne grænser i EU en parentes i EU's historie?

Catharina Sørensen tror ikke, svaret er entydigt. Hun tror, at EU bevæger sig hen imod mobilitetskontrol, hvor der ikke er tale om fysisk kontrol ved en grænsebom på et givent sted, og at den teknologiske udvikling vil fortsætte med eksempelvis knudepunkter, hvor der eksempelvis kan foretages sundhedsscanning eller bagage-scanning, uden at bilen behøver at standse. Hun ser også en sandsynlighed for, at der i fremtiden kan blive tale om mini-Schengen flere steder i Europa, sådan som blandt andre den fransk præsident Emanuel Macron har argumenteret for. På samme måde som der findes en nordisk pasunion, kunne man forestille sig, at tæt-integre-rede lande som Belgien og Holland kunne danne en lignende, fælles pasunion uden grænsekontrol mellem de to lande i et scenarie, hvor flere og flere EU-lande ønskede

at gøre brug af national grænsekontrol.

“Spørgsmålet om grænsekontrol er så indenrigspolitisk betydningsfuldt for en række lande, herunder Danmark, men også Tyskland, at der er nødt til at være en stor fleksibilitet. Det tror jeg, at EU-Kommissionen må inddrage i sine overvejelser i forbindelse med en reform. Samtidig er man nødt til at se grænsekontrollen i en større sammenhæng med især EU's migrationspolitik og bekæmpelsen af corona med vaccinationsprogrammer. I øjeblikket kan Danmark læne sig op ad Tyskland, der også har grænsekontrol. Men hvis Tyskland efter et valg måtte vælge en anden vej, vil presset stige på Danmark for at opgive sin grænsekontrol”, vurderer Catharina Sørensen.

Hjemme i Flensborg håber Sabrina Johansen på, at grænsekontrollen snart forsvinder. Hun har hørt, at partiet De Grønne i Flensborg vil holde en Schengen-fest, når grænsekontrollen ophører.

“Jeg skal helt klart med til Schengen-fest, hvis jeg altså ikke skal på arbejde den dag”, siger hun. 🍷

Sidste sommer brugte Sabrina Johansen, der bor i Flensborg og arbejder i Aabenraa, 72 timer på at sidde i kø ved grænsen. “Jeg har været pendler i 15 år, og jeg har aldrig oplevet noget lignende”, siger hun.

TEMA: Åbne grænser i Europa?

Mattias Tesfaye:

“Vi i Danmark ved bedst, hvornår der er brug for grænsekontrol her

Af Anna-Lise Bjerager

INTERVIEW Udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye (S) ønsker stramninger i forbindelse med en kommende reform af Schengen-samarbejdet, så medlemslandene i højere grad selv bestemmer over grænsekontrol ved egne grænser

“Man skal jo huske, at hele diskussionen om grænsekontrol ikke kun handler om den dansk-tyske grænse”, siger udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye (S).

Foto: Carsten Snelbjerg / Ritzau Scanpix

Mattias Tesfaye, en reform af EU's grænsesamarbejde, Schengen-samarbejdet, som Danmark har været en del af siden 2001, er på vej. Du har udtalt, at du ønsker "at flytte mere beslutningskraft fra Bruxelles til Danmark". Hvad betyder det?

"Regeringen bakker op om Schengen-samarbejdet, og vi ønsker fortsat at være en del af det. Men der er brug for ændringer. I dag er det sådan, at genindførelse af grænsekontrol kun undtagelsesvist kan lade sig gøre midlertidigt, og kun hvis der foreligger en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller den indre sikkerhed. Og så skal grænsekontrollen være den sidste udvej, ifølge reglerne. Heldigvis har EU-Kommissionen indledt en proces, hvor vi og de andre EU-lande kan diskutere behovet for en reform.

Jeg har et klart budskab: Vi i Danmark ved bedst, hvornår der er brug for grænsekontrol rundt om Danmark. Det er derfor også regeringens holdning, at den forestående reform af Schengen-samarbejdet skal give medlemsstaterne større fleksibilitet i forhold til at genindføre midlertidig grænsekontrol."

De åbne grænser er under pres i Europa og hele verden i disse år, og man taler om "re-bordering", hvor staterne via fysisk grænsekontrol, digitalisering, elektroniske registreringssystemer osv. markerer deres suverænitæt ved egne grænser. Hvor meget kontrol skal der til ved grænserne, før det er godt nok?

"Det er en løbende afvejning, hvornår, hvor meget og hvilken form for grænsekontrol, der er behov for. Men regeringen og jeg synes, at det er vigtigt, at vi i Danmark selv kan skrue op og ned for den nødvendige grænsekontrol. Og så skal man jo huske, at hele diskussionen om grænsekontrollen ikke kun handler om den dansk-tyske grænse. Lige nu behandler Folketinget et lovfor-slag, som led i at styrke den ydre grænsekontrol i Schengen, så vi får mere kontrol med, hvem der rejser ind i EU og Schengen.

Det indebærer blandt andet, at borgere uden for EU og Schengen skal have deres pas scannet, optaget fingeraftryk og taget et ansigtsfoto. I Danmark vil det meste af den her kontrol foregå i Københavns Lufthavn. Med de nye systemer får vi et bedre billede af, hvem der bevæger sig rundt i Danmark og i resten af Schengen. Langt de fleste, som kommer hertil, har heldigvis rent mel i posen. De nye systemer er gode værktøjer til at kunne snuppe de få, der ikke har."

I forskningen taler man om "moral panic", når man står over for en ny trussel, som man ikke rigtig ved, hvordan man skal håndtere. Er der noget om snakken om panik efter 2015, hvor migranter slog sig ned på Flensborg Banegård og kom gående på den sønderjyske motorvej op gennem Jylland?

"Jeg glemmer aldrig billederne fra E45 ved Padborg, hvor hundredvis af mennesker startede deres rejse gennem Danmark. Men jeg mener ikke, at vi har handlet i panik efterfølgende. Flygtninge- og migrantkrisen gjorde det meget tydeligt, at asylsystemet ikke fungerer. Derfor har vi været med til at styrke EU's ydre grænser. Og regeringen arbejder for at lave et nyt asylsystem, hvor asylbehandlingen foregår uden for EU."

Grænsekontrol og en stram flygtninge- og indvandrerpolitik er mærkesager for regeringen og et flertal i befolkningen bakker op. Der er med andre ord stemmer i disse stramninger, og regeringsmagten i Danmark afhænger heraf. Har du nogensinde i en stille stund en tvivl i dit sind om, hvorvidt det er den rigtige vej at gå?

"Det her handler ikke om at tækkes vælge-re. Vi fører en stram udlændingepolitik, fordi vi mener det. Men jeg vil da ikke lægge skjul på, at vi da er glade for opbakningen i befolkningen til regeringens politik."

Det dansk-tyske grænseland og områdets grænsependlere og familier på hver sin side af grænsen er særligt hårdt ramt af den nuværende grænsekontrol. De Grønne i Flensborg varslede i marts, at de ville holde en

‘Schengen-fest’ ved den dansk-tyske grænse, når coronapandemien er overstået. Hvad er regeringens budskab til befolkningen i det dansk-tyske grænseland?

“Regeringen ved godt, at restriktionerne har haft konsekvenser for befolkningen i det dansk-tyske grænseland. Det gælder især dem, der skal krydse grænsen for at arbejde eller se deres familie samt hele turistbranchen. Det lytter vi naturligvis til. Og vi har også haft indført særlige og mere lempelige regler for dem, som bor i grænselandet. Men indrejserestriktionerne har gennem det seneste år udgjort et vigtigt redskab i den samlede COVID-19-indsats for at holde smitten nede. Det er vigtigt at gå forsigtigt frem, og derfor er et bredt flertal af Folketingets partier også blevet enige om en aftale om en gradvis genåbning af rejseaktiviteterne, så genåbningen sker sundhedsmæssigt forsvarligt.”

Flygtningekrisen i 2015 og coronakrisen er den aktuelle årsag til regeringens ønske om reform af Schengen-samarbejdet. Hvad er regeringens vision for Europas grænser i fremtiden?

“Vi ønsker at bevare Schengen-samarbejdet. Men det er regeringens holdning, at den forestående reform af Schengen-samarbejdet skal give medlemsstaterne større fleksibilitet i forhold til at genindføre midlertidig grænsekontrol. Og så ønsker vi fortsat at styrke de ydre grænser, så vi får mere kontrol med, hvem der rejser ind og ud af Schengen og EU.” 🇩🇰

Udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye har valgt at svare skriftligt på magasinet Grænsens spørgsmål.

Foto: Sofie Amalie Klougart / Ritzau Scanpix

“Jeg glemmer aldrig billederne fra E45 ved Padborg, hvor hundredvis af mennesker startede deres rejse gennem Danmark” (i 2015, red.), siger udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye (S).

Skal grænserne i Europa være åbne?

Fortalt til Merlin Christophersen

JA Bertel Haarder (V), medlem af Folketinget, præsident for Nordisk Råd, medlem af Grænsehindringsrådet

“Det er vitalt for det dansk-tyske grænse-land, at grænsen bliver åbnet så hurtigt som overhovedet muligt. Når grænsen er lukket, er både Sønderjylland og Sydslesvig udkant. Men når grænsen er åben, bliver begge dele kerneland ligesom før grænse-dragningen i 1920. Dette gør sig gældende for mange andre grænseegne i Europa. Men desværre ligger både Schengen-sam-

arbejdet og det nordiske grænsesamarbejde i spåner som følge af coronakrisen. Også vores egen regering luner sig ved at lukke landets grænser efter forgodtbefindende. Et klogt ordsprog siger dog, at først når man har mistet noget, kender man dets værdi. Og jeg er overbevist om, at vi lærer af de smertelige erfaringer, vi gør os i den-ne coronatid.”

“Jeg er helt med på, at man lukker byer og regioner for at standse coronasmitten. Men grænselukninger, som vi har set dem ved den dansk-tyske grænse og mellem de nordiske lande, er helt irrationelle. De virker heller ikke, når der er lige meget smitte på begge sider af grænsen. Derfor skal vi principprytteriet til livs, hvor grænser lukkes uden fornuftig begrundelse. Samtidig skal der være plads til at gennemføre grænsekontrol, når der virkelig er behov for det, for eksempel for at komme narko-smugling til livs. Jeg tror på en reform af Schengen-samarbejdet, der holder fast i princippet om de åbne grænser, men giver mere råderum til de enkelte lande. Når det kommer til grænser, skal man lade snus-fornuften råde. Det forstår man bedre end nogen steder i det dansk-tyske grænse-land, hvor jeg selv er vokset op.”

EU-Kommissionen er på vej med en reform af Schengen-samarbejdet, der siden 1985 har haft til formål at skabe et fælles område i Europa uden indre grænser. Skal grænserne i Europa være åbne i fremtiden? Magasinet Grænsen har spurgt to politikere

NEJ

**Peter Kofod (DF),
medlem af
Europa-
Parlamentet**

“Det må være op til det enkelte land, om man vil lukke sine grænser eller ej. Grænsekontrol er et nationalt anliggende, uanset om den sker på baggrund af coronapandemien, flygtningestrømme, terrortruslen eller som et permanent værn om landets sikkerhed. Når vi i Danmark gerne vil have permanent grænsekontrol, skal vi have lov til det. Andre lande må så åbne deres

grænser, hvis de vil. Når jeg er kørt rundt i Europa efter corona, har jeg oplevet, hvordan der udføres forskellige former for grænsekontrol. Nogle sætter patruljer ind, mens andre som Danmark har en mere fast kontrol på grænsen. Landene skal selvfølgelig selv kunne bestemme, hvordan de vil kontrollere deres grænser.”

“Jeg kan godt blive bekymret, når jeg hører den svenske EU-kommissær for migration og indre anliggender, Ylva Johansson, sige, at hun ønsker sig, at vi efter coronapandemien vender tilbage til udgangspunktet for Schengen-samarbejdet med helt åbne grænser. Det står i skarp kontrast til indvandringsproblematikken, som jeg mener kommer til at definere EU’s fremtid. Da Danmark for 20 år siden gik ind i hele dette Schengen-cirkus, blev vi lovet en bedre bevogtning af EU’s ydre grænser. Men jeg er bange for, at EU ikke formår at leve op til dette løfte. Så længe det ikke sker, må det være de nationale parlamenters ret at indføre grænsekontrol. Derfor skal Schengen-samarbejdet reformeres, så der tilføjes de nationale parlamenter mere kompetence, når det gælder grænsekontrol.”

TEMA: Åbne grænser i Europa?

EU's ydre grænser er under pres

Foto: Privat

Af Anne Ingemann
Johansen
Postdoc, Institut for
Statskundskab, SDU

Flygtninge og migranter forventes at komme til Europa i stort tal i de kommende år. Men selv om Frontex, det europæiske grænseagentur, har fået udvidet sine beføjelser, er kontrollen af Europas ydre grænser problemfyldt, skriver post.doc. Anne Ingemann Johansen, SDU

Foto: Angelos Tzortzinis / Ritzau Scanpix

“Selv om antallet af personer, der ankommer til EU på irregulær vis, på nuværende tidspunkt er forholdsvis lavt, så er der bred enighed om, at EU med al sandsynlighed også i fremtiden vil opleve et stort pres på sine ydre grænser som følge af den forventede befolkningstilvækst i Afrika. Formentligt et, der er så stort, at det er uden fortilfælde”, skriver Anne Ingemann Johansen.

Da over en million flygtninge og migranter ankom til EU i 2015, havde der været adskillige tegn på, at en stor flygtninge- og migrationsbølge var på vej. Det Arabiske Forår havde udspillet sig få år forinden, og flere af EU's nabolande mod syd var stadig præget af eftervirkningerne. Særligt Libyen, der oplevede en ny borgerkrig i begyndelsen af 2014. Set i bagklogskabens lys burde det derfor ikke have overrasket EU, at et stort antal mennesker ville søge tilflugt mod nord. Alligevel udnyttede man ikke ventetiden til at forberede sig på dette scenarie. Da migrationskrisen indtraf, gjorde EU derfor i første omgang blot brug af de instrumenter, som allerede var til rådighed i den eksisterende værktøjskasse, på trods af at det i alle henseender var en ekstraordinær situation, der krævede ekstraordinær handling. Da Italien bad om støtte til en storstilet EU-koordineret eftersøgnings- og redningsoperation i Middelhavet, der kunne hjælpe flygtninge

og migranter i havsnød, lød svaret, at det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning, Frontex, hverken havde mandat eller kapacitet til at etablere og koordinere sådan en operation. I stedet lancerede man en forholdsvis lille EU-koordineret grænsebevogtningsoperation, der patruljerede i et afgrænset område nær den italienske kystlinje. Det burde heller ikke være kommet som nogen overraskelse, at Italien ikke var i stand til at identificere, registrere og huse alle de personer, der ankom. Interne notater viser, at Frontex faktisk allerede påpegede dette i 2014. Alligevel var det først i 2016 og 2017, at EU for alvor fik rullet sin såkaldte brændpunkt-tilgang ud, hvor lande som Grækenland og Italien også fik øget, om end stadig ikke tilstrækkelig, hjælp fra Frontex og andre EU-agenter til også at håndtere denne del af opgaven.

Mens EU's håndtering af migrationskrisen i 2015-2016 bedst kan karakteriseres som akut brandslukning, er der sidenhen blevet iværksat og vedtaget en lang række initiativer, der skal sikre, at historien ikke gentager sig. Selv om antallet af personer, der ankommer til EU på irregulær vis, på nuværende tidspunkt er forholdsvis lavt, så er der bred enighed om, at EU med al sandsynlighed også i fremtiden vil opleve et stort pres på sine ydre grænser som følge af den forventede befolkningstilvækst i Afrika. Formentligt et, der er så stort, at det er uden fortilfælde. Spørgsmålet er derfor, om EU er bedre rustet til at kunne ➡

håndtere sådan en situation i dag? Man har fra politisk side forsøgt at adressere en stor del af de begrænsninger, som hæmmede Frontex under migrationskrisen i 2015-2016. Agenturet har fået udvidet og styrket sit mandat (der nu også tillader eftersøgnings- og redningsoperationer til havs og operationer i ikke-EU-lande), firdoblet sit budget og tildelt sit eget stående korps af kyst- og grænsevagter på 10.000 mand med udøvende beføjelser, hvoraf 3.000 vil være ansat direkte under Frontex. Europa-Kommissionen præsenterede for nylig desuden en ny EU-strategi for frivillige hjemsendelser og reintegration, hvor Frontex også er tiltænkt en mere fremtrædende rolle i forbindelse med harmoniseringen, faciliteringen og koordineringen af frivillige hjemsendelser på tværs af medlemsstaterne. Frontex har derfor fået tildelt en langt større og mere afgørende rolle i flygtningens/migrantens møde med EU både før, når og efter, at denne har krydset grænsen til EU. Alligevel er det dog værd at huske på, at de fleste af de opgaver, der er forbundet hermed, juridisk set stadig er nationale kompetenceområder, hvilket kan

og allerede har givet anledning til en række alvorlige problemer. Fælles for Frontex's opgaver er, at de alle vedrører et utroligt følsomt område, hvor der er særligt stort behov for at føre tilsyn med overholdelse af menneskerettighederne. Af denne årsag er de udvidede beføjelser også blevet flankeret af en skærpet tilsynsmekanisme i form af ansættelsen af 40 nye såkaldte observatører af

grundlæggende rettigheder, der skal føre internt tilsyn med Frontex's aktiviteter. Flere alvorlige sager har dog med al tydelighed understreget, at der også er behov for et eksternt og uafhængigt tilsyn med Frontex's aktiviteter, og at ansvarsfordelingen mellem agenturet og medlemsstaterne i praksis ofte er mudret, hvilket både gør bevisførelsen og placeringen af ansvar vanskelig, når der er mistanke om overtrædelser af menneskerettighederne. Et af eksemplerne herpå er anklagerne om, at der skulle have fundet såkaldte pushbacks sted under operationer koordineret af Frontex, hvor værtslandenes grænsevagter på ulovlig vis og gennem magtanvendelse har tvunget personer, der allerede er kommet ind i EU, tilbage over grænsen uden at have givet dem muligheden for at anmode om asyl. Hver gang har Frontex frikendt sine egne ansatte og været nødsaget til at lade det være op til den pågældende medlemsstat at undersøge sin egen ageren. På trods af at Frontex's opgaveportefølje og værktøjsskate er blevet udvidet betragteligt gennem de senere år, er der derfor ikke blevet pillet ved den formelle kompetencefordeling mellem EU og medlemslandene, når det kommer til bevogtningen af de ydre grænser. Det er stadigvæk et nationalt domæne. I praksis skaber det et kæmpe og meget alvorligt ansvarspådragelsesproblem, hvor EU nu skal spille en større rolle inden for dette område, men samtidig har ringe muligheder for at sikre, at tingene går ordentligt for sig – og at reagere på det, når det ikke er tilfældet. 🐼

Hvad er Frontex?

Frontex, Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning, blev oprettet i 2004 med henblik på at bistå EU-medlemsstaterne og de associerede Schengenlande med at beskytte de ydre grænser i EU. I 2016 blev Frontex's mandat udvidet fra migrationskontrol til også at omfatte grænseforvaltning og øget ansvar for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet. Frontex har hovedkontor i Warszawa, Polen, og har et budget på 3,5 mia. kr. og en styrke på 10.000 mand i 2027. Den danske regering støtter Frontex med et Challenger-overvågningsfly, helikopter, patruljebåde og et køretøj med termisk udstyr i 2022.

Vil du være med til at fejre 100-året for Genforeningen og dansk-tysk venskabsår?

Så bliv gratis medlem af Grænseforeningen i et halvt år og støt arbejdet for det danske mindretal i Sydslesvig og det dansk-tyske grænseland

Som medlem af Grænseforeningen modtager du Grænsen, magasinet om mindretal, sprog og kultur, 6 gange årligt

Modtag 3 numre gratis

Bliv medlem på www.graenseforeningen.dk eller ring 3311 3063

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Tilbuddet udløber den 31. december 2021. Medlemskabet er uforpligtende og ophører automatisk efter et halvt år.

Fejringen af 100-året for Genforeningen genstartes i 2021

Af Merlin Christophersen

Frem til oktober måned genstartes festlighederne i anledning af 100-året for Genforeningen. Kulminationen bliver Dronningens besøg i Sønderjylland den 13. juni

Flere af de helt store begivenheder og mange lokale arrangementer, der i 2020 skulle have været afholdt i anledning af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark måtte aflyses på grund af coronapandemien. Men nu bliver de afholdt, når den nationale fejring af genforeningsjubilæet genstartes fra 6. maj og forlænges helt frem til oktober. Fejringen, der sker i takt med den gradvise genåbning af Danmark, kulminerer med Dronning Margrethes besøg i Sønderjylland søndag den 13. juni, hvor hun vil følge i fodsporene på sin farfar, kong Christian 10., på den rejse han foretog til Sønderjylland i juli 1920 efter Genforeningen.

Det, at fejringen af genforeningsjubilæet nu kan fortsætte, glæder Aabenraas borgmester, Thomas Andresen (V), der er formand for Det Sønderjyske Præsidium,

som sammen med en statslig styregruppe udgør jubilæets officielle forankring.

“Mange sønderjyder havde set frem til Dronningens besøg sidste sommer, og det glæder mig utrolig meget, at Dronningen som noget af det første efter genåbningen besøger os i Sønderjylland. Vi har i den grad en fest til gode, og jeg er taknemmelig for, at både store fyrtårne og lokale arrangementer har holdt ved og fundet ny plads i kalenderen, så vi kan fejre Genforeningen både i Sønderjylland, København og andre steder i landet”, siger Thomas Andresen.

Blandt de arrangementer, der bliver afholdt, er opførelsen af teaterstykket ‘Romeo og Julie’ på Teatret Møllen, Haderslev, Sønderjysk Ambassade på historiefestivalen Golden Days, København, sangerfest på Skamlingsbanken, folkefest i Jelling, ➡

Dronning Margrethe deltog, da festlighederne i anledning af Genforeningen 2020 blev indledt bl.a. med en festgudstjeneste i Københavns Domkirke den 12. januar 2020. Nu deltager Dronningen også ved de officielle genforenings-festligheder den 13. juni i Sønderjylland.

“

Det glæder mig utrolig meget, at Dronningen som noget af det første besøger os i Sønderjylland

Thomas Andresen (V), borgmester i Aabenraa

folkemøde i Ribe, digital stafet i Sønderjylland og Royal Run med startskud i Sønderborg. Aktiviteterne vil blive tilpasset den aktuelle coronasituation.

Dronningen besøger Sønderjylland

Også Dronningens besøg i Sønderjylland den 13. juni er blevet tilpasset på grund af coronapandemien. Besøget var oprindeligt planlagt til at vare i fire dage og skulle være kulmineret med Dronningens deltagelse i den officielle markering af 100-året for Genforeningen i form af en stor Folkefest på Dybbøl Banke, med deltagelse af Kronprinsparret, statsminister Mette Frederiksen (S), Tysklands forbundspræsident Frank-Walter Steinmeier og Slesvig-Holstens ministerpræsident Daniel Günther (CDU) foruden 30.000 forventede deltagere.

Tilpasset omstændighederne afholdes Dronningens besøg nu på én dag, og Folkefesten er erstattet med en kort ceremoni på Dybbøl Banke og et efterfølgende show med officielle taler og underholdning i koncertsalen Alsion i Sønderborg. DR sender showet den 15. juni. Det er endnu uklart, om der vil være tysk deltagelse

Som oprindeligt planlagt markerer Dronningen dog højdepunkter fra kong Christian 10.'s rejse gennem Sønderjylland. Foruden Dronningens deltagelse i ceremonien på Dybbøl Banke, passerer Dronningen den gamle grænse ved Frederikshøj gennem en ny portal, ligesom hendes farfar gjorde det for godt 100 år siden. I Haderslev inviterer Domkirken desuden til festgudstjeneste, og Dronningen lægger

også vejen forbi den nye genforeningspark ved Folkehjem i Aabenraa.

Genforeningsåret, der måtte aflyses

Fejringen af 100-året for Genforeningen tog sin officielle begyndelse 10. januar 2020 på 100-årsdagen for Versaillesfredens ikrafttræden, der afsluttede Første Verdenskrig. En gallaaften på Det Kongelige Teater og en konference på Christiansborg, arrangeret af Folketinget og Grænseforeningen, samt en festgudstjeneste i Vor Frue Kirke i København, arrangeret af Københavns Stift og Grænseforeningen, udgjorde optakten, og omtrent 300 aktiviteter i hele landet nåede at blive afviklet, før Danmark i marts lukkede ned på grund af coronapandemien. Markeringen blev dog genoptaget i takt med genåbningen af landet og omkring 400 aktiviteter blev afholdt i efterårsprogrammet, der sluttede 30. november 2020. 🇩🇰

Sådan fejres 100-året for Genforeningen i 2021

- **6. maj:** Uddrag af Operaen 'Grænsemageren' blev opført på Folkehjem, Aabenraa
- **9. maj-6. juni:** Digital stafet med DGI Sønderjylland
- **10.-16. maj:** 'Sønderjysk Ambassade' på historiefestivalen Golden Days, København
- **28. maj:** Premiere på teaterstykket 'Romeo og Julie' på Teatret Møllen, Haderslev
- **13. juni:** Dronningen besøger Sønderjylland
- **14. august:** Sangerfest på Skamlingsbanken
- **12. september:** Royal Run med startskud i Sønderborg
- **17.-18. september:** Folkefest i Jelling
- **14.-17. oktober:** Folkemøde i Ribe

Læs mere og find mange flere aktiviteter på genforeningen2020.dk

Dansk mindretals spidskandidat til forbundsdagsvalget:

“Grænselandet bliver forfordelt

Af Merlin Christophersen

Der skal større national bevågenhed på det dansk-tyske grænseland som sammenhængende region. Det mener 41-årige Stefan Seidler, der er nyudnævnt spidskandidat for det dansk-frisiske mindretalsparti Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) til det tyske forbundsdagsvalg den 26. september

“Jeg har nok altid turdet kæfte op og sige min mening.”

Stefan Seidler bliver for første gang lidt stille i telefonen, idet han prøver at huske tilbage til, hvornår hans politiske interesse blev vakt, der allerede som ung fik ham til

at engagere sig i ungdomspolitik og nu har fået ham til at stille op som spidskandidat til det kommende tyske valg til Forbunds-
dagen den 26. september for det dansk-frisiske mindretalsparti Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW).

Stefan Seidler

født 1979 i Flensborg. Cand.scient. pol. fra Aarhus Universitet. Tidligere landsformand for Sydslesvigsk Vælgerforenings ungdomsparti, tidligere chefkonsulent for internationalt og grænseoverskridende samarbejde, Region Syddanmark. Siden 2014 leder for nordiske anliggender i den slesvig-holstenske delstatsregering. Stefan Seidler blev den 8. maj valgt som SSW's kandidat til det tyske valg til Forbunds- dagen i Berlin foran 40-årige Sybilla Nitsch og 21-årige Maylis Roßberg.

Stefan Seidler om sine mærkesager

Mindretalsrettigheder: "I Slesvig-Holsten har SSW gennem årene ført en utrolig vellykket mindretalspolitik. I dag er mindretallenes rettigheder skrevet ind i delstatsforfatningen. Nu skal vi have bragt mindretallene på dagsordenen i Berlin og i sidste ende ind i den tyske grundlov."

Regional udvikling: "Nordtyskland bliver forfordelt, når størstedelen af de offentlige investeringer fra Berlin går sydpå. Den aktuelle trafikplan støtter for eksempel kun 22 initiativer i Slesvig-Holsten og hele 325 i Bayern. Det skal vi have ændret, og vi skal have mere fokus på det grænseoverskridende samarbejde."

Nordiske løsningsmodeller: "Danmark er længere fremme med digitalisering. I Tyskland halter det med den digitale undervisning under corona, og testresultater sendes stadig med fax. Også på klimaområdet kan Tyskland lære af Danmark."

"Jeg kommer fra et politisk interesseret hjem. Så når jeg som barn endelig fik lov til at blive længe oppe, var det for at se Tagesschau og TV Avisen, og på den måde fik jeg et indblik i, hvad der rørte sig i både Danmark og Tyskland", siger Stefan Seidler, der første gang engagerede sig politisk som elevrådsformand i 5.-6.-klasse på den danske Oksevejens Skole i Flensborg.

En livsopgave

Denne dag i maj, hvor magasinet Grænsen har sat ham stævne til et interview, har Stefan Seidler netop vundet afstemningen om at blive SSW's spidskandidat på partiets ekstraordinære landsmøde 8. maj. Og han lægger ikke skjul på, at han er glad for at have fået sit partis opbakning. For som han siger, så er han et barn af grænselandet. Opvokset i

Flensborg med en dansk mor fra Aabenraa og en far med rødder i det danske mindretal har han hele sit liv helt naturligt bevæget sig mellem Danmark og Tyskland. Og også i arbejdslivet har det dansk-tyske stået i centrum. Både i Region Syddanmark og i delstatsregeringen i Kiel har han på embedsmandsniveau været ansvarlig for det dansk-tyske samarbejde på regionalt niveau.

"Måske lyder det lidt højstemt, men jeg ser det som en livsopgave at arbejde for at få det dansk-tyske grænseland til at hænge endnu bedre sammen og få området til at blomstre på begge sider af grænsen", siger Stefan Seidler og nævner et projekt, hvor danske lærlinge på erhvervsuddannelserne, der ikke kan finde praktikpladser i Danmark, kan komme til tyske virksomheder, der efterlyser praktikanter som et godt eksempel på, hvordan det grænseoverskridende samarbejde fungerer bedst.

"Her løser vi helt konkrete udfordringer på begge sider af grænsen og giver samtidig vores unge en både dansk og tysk uddannelse og en kulturel og sproglig ballast. Det er sådan, det grænseoverskridende samarbejde skal tænkes. Og det er også en af grundene til, at jeg gerne vil i Forbunds- dagen. For mange af de retslige og godkendelsesmæssige problemer, vi oplever, kan kun løses på nationalt niveau", siger Stefan Seidler.

Grænselandet som hjemstavn

Selvom Stefan Seidlers hjerte banker for grænselandet, trak det ham alligevel væk. I 2001 flyttede han til Aarhus for at studere statskundskab. Og da han kort derefter mødte sin kommende hustru, Marianne Madsen, med hvem han i dag har to døtre på henholdsvis 12 og 14 år, ville både hjertet og praktikken, at han ikke flyttede tilbage til Flensborg; Marianne Madsen fik ansættelse som gymnasielærer i Vejle, og det er her, familien bor i dag.

Stefan Seidler, der siden oktober 2020 officielt har adresse i Flensborg, ser dog ikke nogen modsætning i at stille op til Forbunds- dagen for det danske mindretal og samtidig have sit private liv nord for Kongeåen.

"Vi lever i en tid, hvor det er helt normalt at køre lange afstande for at komme på arbejde. Det har jeg også gjort i mine efter-

hånden syv år som embedsmand i Kiel, og jeg nyder faktisk at komme hjem i week-enden, hvor jeg virkelig har tid og kan lade op sammen med familien. Desuden ser jeg ikke grænselandet som et snævert defineret område. For mig hører det sydlige Danmark og det nordlige Tyskland sammen, socioøkonomisk og kulturelt. Og jeg vil gerne slå et slag for, at det også bliver opfattet sådan på nationalt plan”, siger han og slutter:

“I dag er det desværre sådan, at grænselandet bliver forfordelt. Når der kommer offentlige investeringer fra Berlin, hedder det, at de ikke må støtte samarbejde mellem tyske og danske virksomheder, universiteter m.m., da de skal bruges udelukkende i Tyskland. Men det er jo helt hul i hovedet, når det er i det grænseoverskridende samarbejde, regionens største udviklingspotentiale ligger.” 🍷

SSW i Forbundsdagen

Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) stiller op til forbundsdagsvalget i Tyskland den 26. september 2021 for første gang i knap 70 år med Stefan Seidler som kandidat. I 1949-1953 havde SSW med Hermann Clausen for første og eneste gang repræsentation i Forbundsdagen, der dengang lå i Bonn. SSW skal opnå omkring 50-55.000 stemmer for at sikre sig et mandat i Forbundsdagen.

Annonce

Flensborg Avis digital + tablet + cover iPad 10.2 eller Samsung Galaxy Tab A 10.1

Læs Flensborg Avis når og hvor du har lyst. Få avisen som e-avis i 24 måneder og vælg mellem en iPad 10.2 inkl. cover og en Samsung Galaxy Tab A 10.1 inkl. cover. Pris pr. måned 195,- kroner

(Engangsbetaling: iPad 750 kr., Samsung 0 kr.)

FLENSBORG AVIS

... vi gør Danmark lidt større

Hermed bestiller jeg Flensborg Avis digital i mindst 24 måneder til en abonnementspris af 585,- kroner pr. kvartal. Når beløbet for første kvartal (585,- kroner) og ved iPad engangsbetalingen på 750,- kroner er indgået hos Flensborg Avis samt fortrydelsesretten på 14 dage er udløbet, bliver tabletten sendt til mig.

Efter bindingsperioden på 24 måneder fortsætter abonnementet automatisk til den ordinære abonnementspris på Flensborg Avis digital på pt. 360,- kroner pr. kvartal.

Jeg bekræfter, at jeg det seneste halve år ikke har holdt Flensborg Avis.

Jeg vælger en:

- ☐ iPad 10.2 WIFI 32 GB inkl. cover
☐ Samsung Galaxy Tab A 10.1, WIFI 32 GB inkl. cover

Navn / Fornavn

Gade

Postnr. By

Telefon

E-mail

Dato

Underskrift

Jeg er indforstået med, at Flensborg Avis kontakter mig for at orientere mig om services, relevante oplysninger og tilbud. Denne samtykkeerklæring kan til enhver tid tilbagekalles. Alle informationer under fla.de/yArYj.

- ☐ Kontakt mig pr. mail
☐ Kontakt mig pr. brev
☐ Kontakt mig telefonisk
☐ Kontakt mig pr. newsletter

“Derfor er jeg forelsket i Flensborg

Bertel Haarders anmeldelse af bogen ‘Forelsket i Flensborg, insidertips fra grænsebyen’ er skrevet ud fra et personligt kærlighedsforhold til den omstridte by

Foto: Privat

Af Bertel Haarder, MF (V),
præsident for Nordisk Råd

Her er en sommerferie-idé: Tag til Flensborg – og medbring den nye bog ‘Forelsket i Flensborg, insidertips fra grænsebyen’. Skrevet af Hans Christian Davidsen på forlaget Hovedland. Fyldt med gode fortællinger og beskrivelser af de utallige minderige steder i den omstridte by. Der er virkelig meget at fortælle.

Tre gange har de danske konger mistet deres næststørste by. Først Malmø under Svenskekrigene, så Bergen under Englandskrigene og til sidst Flensborg under De slesvigske krige. Flensborgs byport bærer Christian den Fjerdes signatur RFP – i folkemunde “Riget Fattes Penge”.

Både efter krigen i 1864 og efter Anden Verdenskrig var der dansk flertal i byen. Og overborgmesteren fra 2011-16, Simon Faber, var såmænd også dansk. Byen er zweistrømig, tvestrengt, fyldt med dansk-tysk historie og med dansk-tysk tragedie.

Den blev ikke totalt ødelagt som Hamborg under krigen, men oplevede til gengæld en ødelæggende eksplosion i juni 1945, da nogle ammunitionslagre sprang i luften med katastrofal virkning, næsten som i Beirut sidste år. 250 dydbomber på hver 125 kilo sprængstof eksploderede og smadrede alt i miles omkreds, væltede skibe i havnen og ødelagde mosaikkerne på Mariekirken tre kilometer på den anden side af havnen.

Fra mit barndomshjem på nordsiden af Flensborg Fjord kunne vi om aftenen se lysene fra Flensborg – og det kæmpe fyrvær-

keri nytårsaften. I dagslys havde vi direkte udsigt over fjorden til Mørvig (Mürwik) Kaserne, hvorfra Karl Dönitz regerede Hitlers Tredje Rige i de sidste dage, fra den 3. til den 23. maj 1945; det vil sige længe efter kapitulationen den 8. maj.

Topnazister i Flensborg

Der var fyldt med topnazister, der flygtede ad “rottelinjen” op gennem Slesvig-Holsten til Flensborg, hvor de fik udstedt falske identitetspapirer. Dog blev masse-morderne Heinrich Himmler og Rudolf Höss (Auschwitz-kommandanten) afvist af Karl Dönitz.

Höss og Werner Heide, der myrdede 100.000 handicappede, gemte sig i omegnen af byen. Det lykkedes nogle at komme videre, bl.a. til Argentina, hvor byen Bariloche i Andesbjergene blev et af tilholdsstederne. (Jeg har været i byen på besøg hos hædersmanden Thøger Flensborg, der ikke var nazist, men dansk landmand i Argentina, udvandret fra Sydslesvig.)

Karl Dönitz’ regering var desværre ikke kun en operette-regering, selv om Tyskland den 4. maj havde overgivet sig i Holland, Nordvesttyskland og Danmark. Bogen fortæller den tragiske historie om Asmus Jepsen, der på befrielsesaftenen forlod soldatertjenesten for at gå til sit hjem i Fruerlund uden for Flensborg. Det skulle han ikke have gjort. Han blev henrettet den 6. maj for faneflugt i Twedter Feld i Flensborg Øst. Ordnung muss sein, også efter,

Foto: Fra bogen 'Forelsket i Flensborg'

krigen var tabt! Han fik en villavej opkaldt efter sig i nabolaget.

Flensborg på De Vestindiske Øer

På De Vestindiske Øer har jeg set "Flensborg-sten" alle vegne i de gamle bydele i Christiansted på Sct. Croix og i Charlotte Amalie på Sct. Thomas. De let genkendelige

mursten er en hilsen fra den tid, hvor skibene efter at have losset sukkerrør til sukker- og rom-produktionen i Flensborg blev lastet med mursten fra teglværkerne ved fjorden, før de returnerede til øerne.

Sukkeret var resultatet af slavearbejde, og derfor kan man godt sige, at Flensborgs velstand var grundlagt på slavearbejde.

Flensborg er kendt for havnen, Istedløven, den gode rom og meget andet godt. Men Flensborgs hyggelige baggårde fra byens stolte fortid som søfartsby er også værd at gå på opdagelse i.

Men ifølge bogen afviste flensborgerne en opfordring fra København til at hente slaver på Guldkysten i Afrika til slavemarkederne på De vestindiske Øer.

Næst efter København var Flensborg landets største sukkerproducent – og Europas største romby. Det kan man orientere sig om i søfartsmuseet ved havnen, Schiffbrücke, Skibbroen.

Spritbådernes blomstringstid

Det var også ved Skibbroen, man i min barndom og ungdom gik i land, når “spritbådene” fra Kollund lagde til. Men de fleste danske passagerer blev om bord. Spiritbådernes eneste berettigelse var det toldfrie salg af cigaretter, cigarer og vin og spiritus af enhver art. Der blev drukket og smuglet i lange baner.

De blev også kaldt “grog-bådene”, for man kunne få billig rom i varmt sukkervand med citron. Eller for fem kroner en hel flaske champagne! Skyldet ned til lyden af ‘Lille sommerfugl’, ‘Hvide syrener’ eller tyske slagere som ‘Es gibt kein Bier auf Hawaii’. Champagnen gav en tømmermandsfri rus. Som dengang, jeg efter en tur vågnede op på en vejskråning uden for Kollund i (aldeles uskyldigt) selskab med en af pigerne fra højskolen. Det fik mine forældre heldigvis ikke at vide. De var forståeligt nok meget imod, at deres elever og børn tog med spiritbådene.

Denne skibstrafik var en fuldstændig tåbelig foreteelse. Derfor var det også med god samvittighed, jeg var med til at aflive den, da jeg som minister ivrede for, at toldfriheden skulle afskaffes. Galskaben stoppede i 1999. Men det siger sig selv, at det var et tab for Flensborg og flensborgerne, der kaldte dem “Butterschiffe”, for når bådene ikke sejlede, kunne de jo ikke så let komme over til købmand Filskov i Kollund for at købe smør og kød.

Fra centrum til udkant efter 1920

Flensborg blev for altid svækket af grænsedragningen i 1920, der forvandlede byen fra centrum til udkant. På begge sider af

grænsen arbejdes der for at gøre grænsen usynlig, så de to udkanter igen kan blive kerneland. Men det undergraves af de gentagne grænselukninger, især i den lange corona-tid.

Som et resultat af det gode dansk-tyske forhold kom “Istedløven” (Bissens imponerende mindesmærke over det store slag ved Isted i 1850) i 2011 tilbage til sin oprindelige plads på den gamle danske kirkegård i Flensborg. – I bogen kan man læse om indvielsen af monumentet i 1862, hvor H. C. Andersen var inviteret med. Han skrev senere, at en tanke “anelsesfuldt” gik gennem hans hoved: “Hvad vil ske, hvis en fjende engang her besejrer os.” Det skete som bekendt to år efter indvielsen.

Alt dette og meget andet kan man orientere sig om i den rigt illustrerede bog, der så rigeligt begrundet bogtitlen ‘Forelsket i Flensborg’. Der fortælles også levende om Helligåndskirken – den danske kirke med Bjørn Nørgaards glasmosaikker – og Oluf-Samson-Gang, “som frække drenge skulle en tur ned ad for at fnise og stirre nysgerrigt på damer...”

De 55 kapitler er nemme at finde rundt i, men man må være forberedt på, at der ikke er megen systematik. I nogle tilfælde overlapper de hinanden. For eksempel når flere forskellige kapitler fortæller om romproduktionen og Det Tredje Riges sidste dage.

Men man bærer over med det, fordi det hele er bundet sammen af indbydende fotografier fra den smukke, gamle by, som ånder af tusind års kulturelle brydninger, der i dag ses som en rigdom fra alle sider i det gamle, frugtbare og omstridte grænseland. 🍷🍷

*‘Forelsket i Flensborg’.
Af Hans Christian
Davidsen, 295 sider,
269,95 kr. Forlaget
Hovedland.*

Genforen dit fællesskab

Af Knud-Erik Therkelsen
Generalsekretær i
Grænseforeningen

Alt tyder på at coronapandemien er på retur. I løbet af få uger vil størsteparten af befolkningen være vaccineret, det er sommer, og det er tid at kigge fremad.

Dette nummer af magasinet Grænsen har temaet 'Åbne grænser i Europa?'. For det danske mindretal i Sydslesvig og for det grænseoverskridende samarbejde har den mere eller mindre lukkede grænse mellem Danmark og Tyskland gennem næsten halvandet år været en smertefuld udfordring. Det danske mindretals hovedsageligt tyske statsborgere har haft det svært med at pleje kontakten til familie og venner i Danmark, ligesom det danske mindretals børn og unge har været afskåret fra at besøge og få besøg af jævnaldrende nord for grænsen. Udvekslinger, samvær på Roskilde Festival, lejrskoleophold, efterskoleophold og ikke mindst møder mellem foreninger nord og syd for grænsen har været stort set udelukket. Den helt grundlæggende motor for Grænseforeningens arbejde: "De skal ikke blive glemt", har været voldsomt udfordret. Og det endda i 100-året for netop de ord.

Derfor har Grænseforeningens formandskab besluttet at sætte alle kræfter ind på at "genforene dit fællesskab". Det udsatte Sendemandsmøde den 4.-5. september og foreningens 100-års fejring vil i form og indhold være ramme for mødet mellem det danske mindretal og Grænseforeningens lokalforeninger og medlemmer. Vi satser på at kunne skabe et møde mellem mindst

100 repræsentanter for det danske mindretal og endnu flere af Grænseforeningens græsrodder på Sendemandsmødet, og dermed sætte nødvendigt nyt liv i de grænseoverskridende kontakter. Unge og gamle, Grænseforeningen Ungdom, kollegianere, nye medlemmer af foreningen, kredse og menigheder i Sydslesvig, Sydslesvig Crew og Grænseforeningens Elevambassadører.

Vi skal fejre 100-året, ja! Men også give fejringen det fremadrettede perspektiv, som er nødvendigt her og nu.

Ikke kun for det danske mindretals skyld; også for vores egen skyld og for Danmarks skyld. Vi nord for grænsen har mere end nogensinde brug for mødet, efter at grænsen igen er blevet åben. Lukkede grænser skaber mentale grænser. Vi, og især danske børn og unge, har brug for at lære mindretallene at kende for dermed at bygge videre på den nødvendige bro til Tyskland. Vi ved godt, det i nogle kredse er upopulært at tale om mindretallenes dobbelte binding til både dansk og tysk sprog og kultur, men det er nu en gang en kendsgerning, og set her fra en positiv kendsgerning, vi gerne vil mødes med og inspireres af.

Vi opfordrer derfor Grænseforeningens lokalforeninger og alle medlemmer af Grænseforeningen til at styrke dette møde, deltage i Sendemandsmøde, hjælpe med at invitere gæster fra mindretallet og igen få gang i det grundlæggende møde. De skal ikke blive glemt!

Pak sydfrugterne – ud

Historikeren Marco L. Petersen har redigeret en bog, der undersøger kolonialismens arv i regionen mellem Kongeåen og Ejderen

Af Kristian Ditlev Jensen, forfatter og sognepræst i Skagen, tidligere sognepræst i Holbøl, Sønderjylland

I 1755 stævnede det gode skib Neptunus ud fra Flensborg havn med kurs mod Vestindien. På broen stod kaptajn Hans Bleeke fra Rømø. Skibets afgang var begyndelsen på hertugdømmernes involvering i kolonihandelen.

Den dag i dag er Flensborg berømt for sin gode rom og for mange andre gode "kolonialvarer". Ordet, som ældre læsere udmærket kender, kræver måske en forklaring for de yngre. Det er varer, der oprindeligt kom fra kolonierne – krydderier, te, kaffe, rom, sukker, tobak. For ligesom kolonisterne, altså de dansk-tyske, satte sig spor i de fjerne egne, som de ekspanderede deres riger ud i, og som de kapitaliserede kraftigt på – også helt konkrete spor ved salg af spæk, korn, saltkød, brændevin og smør fra Nordfriesland – så satte også kulturene fra de koloniserede lande sig spor i Europa. For eksempel i reklamebranchen, hvor man hurtigt fik etableret faste billeder af det eksotiske. Man behøver bare at se kaffedrenge fra Karat for sit indre øje eller at tænke på en banal negerbolle.

I bogen 'Sønderjylland-Schleswig Kolonial' står Marco L. Petersen, der har studeret historie, filosofi og sociologi, ved roret, når der stævnes ud mod nye erkendelser. Ideen er god. Man vil forsøge at indkredse, hvordan det koloniale er både afsender og modtager i periferien af både Danmark og Tyskland, og før dét, Preussen.

Det afgrænsede fokus giver både overraskende fakta med historisk vingesus – Helgoland var faktisk en britisk kronkoloni i over hundrede år – og mikrohistorisk indsigt, så man måber. Hvem anede, at en familie engang har haft en "kleyn swarte

jonge" – altså en lille sort dreng – boende som "negertjener" i Tinnum på Sild.

Bogen er enorm – den vejer næsten tre kilo – og det skyldes blandt andet, at den er ikke bare tosproget, men faktisk tresproget. Når man har læst den fyldige indledning og skimmer diverse oversættelser og billeddele, er man allerede på side 87, hvor den egentlige antologi begynder. For bogen er netop dét, en antologi, en tekstsamling, og i forordet lægger redaktøren ikke skjul på, at den er det, der med et humanistisk fagudtryk hedder eklektisk – den er et ikke specielt nøje udsøgt udvalg af tekster, der er "i vilkårlig rækkefølge", og skal "ses som det første spæde skridt på denne vej". Tanken med bogen er med andre ord at åbne ballet. Nu skal der til at forskes og til at skrives om kolonialismen i Slesvig-Holsten. Og starten er altså bevidst spredt fægtning.

Teksterne er meget forskellige. Her er oversigtsartikler over "sekstenhundrede- og syttenhundredetallets koloniale erfaringshorisonter", lige herefter kommer historien bag Flensburger Kupfermühle, som igen er efterfulgt af en baron ved navn Seneca Ingersens utrolige liv til søs. Hele hertugdømmets søfart på Vestindien og Sydamerika endevendes. Man følger i næste nu en mursten fra Flensborg til De Amerikanske Jomfruøer, inden kolonialvarerne i Nordfriesland nærstuderes. Et raritetskabinet af en bog!

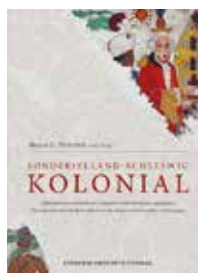
Mest interessant bliver værket, når man går ned i de konkrete sager og graver overraskende ting op. Ikke mindst redaktørens eget essay om jernbaneingeniøren Sönke Nissen, der efter mange år i Afrika, kom hjem og sikrede sit eftermæle ved at stå for

byggeriet af digerne ud for det landområde, der i dag hedder Sönke Nissen Koog, lige syd for den dansk-tyske grænse, er spændende. Området bærer stadig præg af hans mange gårde, alle helt lysegrønne, som er skåret over en afrikansk-kolonial arkitektur-læst. Spørgsmålet er, for redaktøren, om myten om velgøreren står mål med historiske fakta i virkelighedens verden, hvor Nissen måske snarere var en brutal kolonist?

Bogen er på mange måder imponerende. Og det kan være forfriskende med et "gen-besøg", som denne art historieomskrivning eufemistisk kaldes i den af identitetspolitiske tendenser hårdt plagede humanistiske forskning. For det er og bliver et forlorent greb. Ingen historisk periode tåler identitetspolitisk sammenligning med nutidens samfund præget af oplysning og uddannelse, kønslig og social ligestilling og globaliseret indsigt. Og derfor virker det ærligt talt næsten dumt, og egentlig måske faktisk fremturet mod bedre vidende, når 1700-tallet per se kaldes patriarkalsk, når smukke, gamle reklamer, som er fulde af beundring for det eksotiske, nu pludselig skal være bevidst ondsindede og nedgørende, og når

malerne Emil Nolde og Paul Gauguin fremstilles som lede racister, fordi de maler indfødte kvinder og udstillede dem i guldrammer – på en tid, hvor end ikke en mandlig europæisk bonde fik den samme ophøjelse og beundring. Det er revisionisme af værste skuffe – og eftertiden vil næppe se med milde øjne på denne pinlige periode i forskningens historie. Og i bogen savner man derfor en mere elegant balance og faktisk også en reel kritik. Når herrnhuterne fra Christiansfeld rutinemæssigt beskrives som onde og patriarkalske missionærer, havde det været mere overraskende, hvis man havde fremhævet, at de var nogen af de første til at døbe de indfødte i Vestindien – simpelthen, fordi missionærerne fra Sønderjylland så dem som ligeværdige mennesker. 🍷

*'Sønderjylland-Schleswig Kolonial'.
Af Marco L. Petersen: .
483 sider. 398 kr. På
dansk/tyisk/engelsk.
Syddansk
Universitetsforlag.*

Emma Jebsen, datter af en reder i Aabenraa, på safari. Hun var gift med Theodor von Hassel, der var farmer i Tysk Østafrika. Deres søn Kai-Uwe von Hassel (1913-1997) blev senere Slesvig-Holstens ministerpræsident, tysk forsvarsminister og præsident for Forbundsdagen.

På Familie-sprog-festival skabes der bånd mellem mennesker nord og syd for den dansk-tyske grænse.

Foto: Tim Riediger

Festival knytter bånd mellem Danmark og Tyskland

Af Alexander Leicht Rygaard

Igen i år afholdes 'Familie-sprog-festival' på Christianslyst i Sydslesvig i begyndelsen af efterårsferien den 15.-17. oktober 2021, hvor familier nord og syd for grænsen knytter venskaber. I år er 'Grænser og mindesmærker – hvad er det?' valgt som tema, og som deltager kan man være med til at blive klogere på fænomener som grænsesten og mindesmærker.

Programmet byder på bl.a. kreative værksteder, spil, lege, teater om Istedløven, fremstilling af mindesten, skovfinderture, banko, flaghejsning og fællessang. Det hele foregår på dansk og tysk for at styrke sammenhængskraften mellem deltagerne.

Festivalen arrangeres i et samarbejde mellem Grænseforeningens Kreds 20,

Sydslesvigsk Forening (SSF) og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU).

Læs mere om program og tilmelding på www.graenseforeningen.dk/familie-sprog-festival.

Pris: 1500 kr. for en familie op til fire personer. For yderligere deltagende familie-medlemmer betales 225 kr. pr. barn og 430 kr. pr. voksen.

For flere oplysninger kontakt Kirsten Rykind-Eriksen, formand for Grænseforeningens Kreds 20, på mail rykind@bbsyd.dk eller tlf. 40 25 54 89. 📞

DET SKER I LOKALFORENINGERNE

Foredrag, møder og ture arrangeret af lokalforeningerne

Med mindre andet er nævnt, er arrangementerne gratis og åbne for alle. Se flere arrangementer på www.graenseforeningen.dk.

SYDDANMARK

Aabenraa

23. august (tidspunkt og mødested ikke fastlagt). Dagstur med bus langs Kongeågrænsen med historiker Jørn Buch som turguide. Stop ved bl.a. Genforeningsmuseet, Den Gamle Grænseskro og Skamlingsbanken. Arrangeret i samarbejde med Rebbølcentret og Ældre Sagen Tinglev. Tilmelding senest 1. august til a.brandenhoff45@hotmail.com. OBS: Pris endnu ikke fastlagt (meldes ud via mail og hjemmesiden).

Faaborg-Midtfyn

18. juni kl. 19.00. Den Gamle Gaard, Holkegade 1, Faaborg. Arrangement ved genforeningssten med rundvisning og fortælling. Arrangeres i samarbejde med Faaborg Byhistoriske Arkiv og Øhavsmuseet.

19. juni kl. 9.30. Kappendrupvej 15, Langeskov. Arrangement ved genforeningssten med rundvisning og fortælling. Arrangeres i samarbejde med Rolsted Sogns Lokalhistoriske Arkiv, Kappendrup Bylaug & Forum Ferritslev.

24. juni kl. 19.00. Reventlowsvej 4, Faaborg. Arrangement ved genforeningssten med rundvisning og fortælling. Arrangeres i samarbejde med Brahetrolleborg Sogns Folkemindesamling, Korinth Kro og Brahetrolleborg Kirke. Afsluttende kaffebord på Korinth Kro.

9. juli kl. 17.00. Søllinge Kirke, Søllingevej 61A, Søllinge. Arrangement

ved genforeningssten med rundvisning og fortælling. Afsluttende middag i Søllinge Forsamlingshus med tale af journalist Arne Mariager samt indslag af Grænseforeningens Kulturmødeambassadører. Arrangeres i samarbejde Søllinge Menighedsråd og Ringe Lokalhistoriske Arkiv. Tilmelding (middag) sker til lenesvendhansen@gmail.com. Pris: 150 kr. (middag).

10. juli kl. 11.00. Kirkepladsen 6, Ringe. Arrangement ved genforeningssten med rundvisning og fortælling. Arrangeres i samarbejde med Ringe Lokalhistoriske Arkiv og Ringe Museum.

28. august kl. 10.00. Lyø-færgen, Faaborg Havn, Faaborg. Arrangement ved genforeningssten med rundvisning og fortælling. Arrangeres i samarbejde med Lyø Lokalhistoriske Forening.

Kolding

20. juni kl. 10.00. Hejlsminde, Vamdrup, Christiansfeld, Skodborghus. Eventdag for projektet "Her gik grænsen" med besøgsplanter langs den gamle Kongeågrænse. Arrangeret i samarbejde med Historisk Forening for Vamdrup. Tilmelding (med afgang fra Vamdrup) sker til 26 90 95 63 eller 40 32 98 87.

9. august kl. 19.00. Kvarterhuset, Junghansvej 121, Kolding. Generalforsamling med dagsorden ifølge vedtægterne. Efterfølgende kaffe og fællesspil i grupper med Grænseforeningens spil "Lige til grænsen".

14. august kl. 9.30. Skamlingsbanken, Sjølund. Sangerfest på Skamlingsbanken med bl.a. Musica Ficta under ledelse af Bo Holten. Arrangeret i samarbejde med Kolding Kommune og Sangens Hus.

Kreds 20

19. august kl. 14.00. Øster Voldgade 1, Fredericia. Medlemsmøde med besøg på Fredericia Vold, hvor voldermester Mikael Holdgaard Nielsen vil vise rundt. Efterfølgende kaffe

i Trinitatis Sognegård. Pris: 75 kr. Tilmelding til rykind@bbsyd.dk.

Odense

15. juni kl. 16.00. Odense Marineforening, Londongade 10, Odense. Generalforsamling med spisning. Dagsorden ifølge vedtægterne og efterfølgende middag. Tilmelding sker til ingenapora@gmail.com. Pris: 65 kr.

Tønder

27. juni kl. 8.45. P-pladsen, Sæd-grænseovergang. Sommertur til Sydslesvig med Sydtønder Amt med stop i bl.a. Danevirke, Holmen, Slesvig og Lindewitt. Tilmelding senest 10. juni til lars@syfo.de eller torben.ravn@bbsyd.dk. Pris: 300 kr. (inkl. bus, skibstur, middag og kaffe).

Annonce

Ferielejlighed i skønne Silkeborg hos mindretalsvenner.

4-6 sovepladser, 2 værelser, hyggelig stue, bad, altan og veludstyret køkken.

800 kr pr. døgn. Ugerabat.

Karen Marie Møller.
Tlf: 53635857

Mail: karen.marie@outlook.dk

Vejle Vesteregn

10. juni kl. 19.00. Roberthus, Tybovej 2, Egtved. Foredrag ved Sonny Berthold, tidligere borgmester i Egtved, der vil fortælle om sin opvækst i det danske mindretal efter hans forældres flugt fra Østtyskland. Efterfølgende afholdes generalforsamling med dagsorden ifølge vedtægterne. Arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitet Vejle. Tilmelding til rykind@bbsyd.dk. Pris: 50 kr. (ikke-medlemmer 75 kr.)

26. august kl. 19.00. Give Egnens Museum, Donneruplundvej 2, Give. Første foredrag og workshop i broderiprojektet "Broderi og grænser" ved tekstildesigner Jane Ingerslev og Kirsten Rykind-Eriksen, der vil fortælle om "Grænselandet om den nationale kamp med synåle og kniplepinde 1860-1930". Arrangeret i samarbejde med Give Egnens Museum og VejleMuseerne. Tilmelding sker til rykind@bbsyd.dk. Pris: 50 kr. (inkl. materialer, kaffe og brød).

Fyn

14. august kl. 8.00. Toldboden, Nyborg (også opsamling ved Dalumhallen, Odense (8.30) og Stavrbykov (9.00)). Heldagsudflugt til Knivsbjerg og Aabenraa med besøg på bl.a. Folkehjem. Tilmelding senest 1. august til begormsen@anarki.dk. Pris: 500 kr. (ikke-medlemmer 550 kr.).

MIDTJYLLAND

Ringkøbing og Omegn

15. juni kl. 8.00. Museumspladsen, Ringkøbing. Heldags bustur til Sydjylland med stop ved bl.a. Koldinghus, Skamlingsbanken og Haderslev. Middag på Hovborg Kro. Tilmelding senest 7. juni til pmjohannsen@gmail.com. Pris: 600 kr.

12. august kl. 17.30. Museumspladsen, Ringkøbing. Grillaften hos Jonna og Bo Trelborg i Tarm. Tilmelding senest 6. august til pmjohannsen@gmail.com. Pris: 175 kr. (inkl. bus, mad og kaffe).

Silkeborg-Hammel

20. juni kl. 14.00. Thorning Kirkeplads, Blichersvej 29, Thorning. Markering af 101-året for Genforeningen. Dagen begyndes med festgudstjeneste ved sognepræst Jørgen Løvstad i Thorning Kirke. Efterfølgende vil museumsinspektør Marianne Gjørtz Hougaard, Museum Silkeborg, fortælle om Kjelleruppegnens rolle i den sønderjyske sag, hvorefter Knud-Erik Therkelsen, generalsekretær i Grænseforeningen, holder foredraget "Erindringer fra et liv i et grænseland". Arrangeret i samarbejde med Viborgegnens Grænseforening, Thorning Menighedsråd, Museum Silkeborg Blicheregnen, Lokalarkivet Blicheregnen og Thorning Borgerforening.

Skanderborg

9. august kl. 19.30. Medborgerhuset, Vestergade 14A, Skanderborg. Generalforsamling med dagsorden ifølge vedtægterne. Efterfølgende fortæller bestyrelsesmedlem Bjørn Ebbesen om "et godt og spændende liv".

22. august kl. 11.00. Ejer Bavnehøj, Skanderborg. Folkemøde på Ejer Bavnehøj med taler, fællessang, musikalsk underholdning m.m. Nærmere program følger.

Skjern, Tarm og Videbækegnen

18. juni kl. 18.30. Naturcenteret, Ånumvej 161B, Skjern. Grillaften med indledende tur til Albæk Mose og Skjern Å. Tilmelding sker til bo.trelborg@gmail.com. Pris: 100 kr.

21. august kl. 7.15. Innovest, Ånumvej 28, Skjern. Udflugt til Sydslesvig med besøg hos SSF Ladelund. Tilmelding til bo.trelborg@gmail.com. Pris: 550 kr. (ikke-medlemmer 600 kr.)

Viborgegnen

20. juni kl. 14.00. Thorning Kirkeplads, Blichersvej 29, Thorning. Markering af 101-året for Genforeningen. Dagen begyndes med

festgudstjeneste ved sognepræst Jørgen Løvstad i Thorning Kirke. Efterfølgende vil museumsinspektør Marianne Gjørtz Hougaard, Museum Silkeborg, fortælle om Kjelleruppegnens rolle i den sønderjyske sag, hvorefter Knud-Erik Therkelsen, generalsekretær i Grænseforeningen, holder foredraget "Erindringer fra et liv i et grænseland". Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Silkeborg-Hammel, Thorning Menighedsråd, Museum Silkeborg Blicheregnen, Lokalarkivet Blicheregnen og Thorning Borgerforening.

NORDJYLLAND

Thy og Mors

26. juni kl. 10.45. Geografisk Have, Christian 4 Vej 23, Kolding. Midtvejsmøde med rundvisning i Geografisk Have i Kolding med vores venskabsforbindelser i Sønder Brarup og Satrup/Havetoft. Tilmelding senest 16. juni til thy-mors@graenseforeningen.dk. Pris: 100 kr.

19. august kl. 14.00. Havrelandsvej 9, Thyholm. Besøg hos Ester og Tage Kristensen, der har en stor veteranbilssamling samt andet i deres store have. Tilmelding senest 12. august til thy-mors@graenseforeningen.dk.

31. august kl. 19.00. Galtrup Efterskole, Poulsen Dals Vej 17, Øster Jølby. Generalforsamling med dagsorden ifølge vedtægterne. Efterfølgende tale ved Jens Andersen, tidligere formand for Grænseforeningen. Tilmelding senest 17. august til thy-mors@graenseforeningen.dk. Pris: Gratis for medlemmer (ikke-medlemmer 50 kr.).

SJÆLLAND

Sorø

16. juni kl. 19.00. Ankerhus, Slagelsevej 72, Sorø. Besøg på 'Det Historiske Ankerhus' med rundtur og fortælling om stifter Magdalene Lauridsen. Pris: 30 kr.

HOVEDSTADEN

Frederiksborg

31. august kl. 19.00. Kedelhuset, Fredensvej 12B, Hillerød. Foredrag ved Hans Christian Davidsen, kultur-redaktør på Flensborg Avis, der vil fortælle om sin nye bog "Forelsket i Flensborg". Pris: 30 kr. (ikke-medlemmer 50 kr.) (inkl. kaffe og kage).

Hørsholm og Det Grønne Område

15. juni kl. 15.00. Rudersdal Rådhus, Øverødvej 2, Holte. Mindehøjtidelighed ved genforeningsstenen i Holte i anledning af 101-året for Genforeningen. Foredrag ved forfatter Erik Trudsø Jespersen, fælles-sang ved dirigent Steen Lindholm og operasanger Kirsten Vaupel samt foredrag ved Hans-Georg Møller om "Synnejysk Ambassade" og dets virke i hovedstadsområdet. Tilmelding senest 6. juni til sekretariat@histtop.dk.

Københavns Vestegn

13.-15. august kl. 8.00. Tur til Sydslesvig med samme program, som det var planlagt i 2020. OBS: Turen er udsolgt, men der er oprettet venteliste (kontakt marliesgun@gmail.com).

Foredrag/møder og ture/rejser:
cjj@graenseforeningen.dk.
Deadline: 30. juli 2021.

*Vær opmærksom på at
arrangementer, der optræder
i kalenderen, kan være afholdt,
når du modtager magasinet
Grænsen, da distributionen
strækker sig over 5 dage*

Grænseforeningen

Peder Skrams Gade 5, 2. sal
1054 København K
info@graenseforeningen.dk
tlf. 33 11 30 63

Protector: Hans Kongelige
Højhed Prins Joachim

Formand

Peter Skov-Jakobsen
pesj@km.dk,

Generalsekretær

Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk,
tlf. 2023 1984

Grænseforeningens formål

Det er Grænseforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskab til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænseforeningens vision

Erfaringerne fra det dansk-ty-ske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænseforeningens værdier

Grænseforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænseforeningen mener

og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænseforeningens bestyrelse

Formand: Peter Skov-Jakobsen, København

1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

2. næstformand: Per Grau Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark

Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen,
Randbøldal
Else Tombo, Sønderborg

Region Midtjylland

Bo Trelborg, Tarm
Karen Marie Ravn, Kjellerup

Region Nordjylland

Karsten Nørgaard Simonsen,
Aalborg
Jørgen Bruun Christensen,
Nykøbing Mors

Region Sjælland

Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden

Niels Jørgen Heick, Hillerød
Erling Rørdam, Hørsholm

Ressourcepersoner

Per Paludan Hansen,
Frederiksberg
Steen Bo Frandsen, Hannover
Peter Bruhn Jepsen, Løgum-kloster

Grænseforeningen Ungdom

Jonas Kopf, Aarhus
Keneya Gross, Aarhus

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Foto: Mogens Bach

"I perioden omkring Genforeningen brugte mange kvinder broderiet til at fortælle om deres danske tilhørsforhold, f.eks. ved at brodere et Dannebrogssflag på en pude. Det var en slags stille protest", siger Kirsten Rykind-Eriksen.

Grænser fortolket med nål og tråd

Af Alexander Leicht Rygaard

Interesserede danskere får mulighed for at fortolke ordet 'grænser' med nål og tråd. Det færdige broderi kan ses på Give-Egnens Museum og VejleMuseerne

Hvad er grænser for dig? Det er det centrale spørgsmål i det nye broderiprojekt 'Broderi og grænser', som til efteråret inviterer til foredrag og workshop under temaet 'Grænser og national identitet før, nu og i fremtiden'.

Det er Kirsten Rykind-Eriksen, tidligere museumsinspektør og formand for Grænseforeningen Vejle Vesteregn, der står bag projektet i samarbejde med Give Egnens Museum og VejleMuseerne.

"Det at brodere er et ældgammelt håndværk, der har fået en ny opmærksomhed i dag både blandt unge og ældre. Vi håber, at mange har lyst til at give sig i kast med at brodere deres forståelse af 'grænser'", siger Kirsten Rykind-Eriksen.

Broderiprojektet er inspireret af projektet 'Grænseløse sting', som Trapholt

Museum gennemførte med over 800 deltagere i 2020, og som Kirsten Rykind-Eriksen selv deltog i. Hun forklarer, at broderiet har stærke rødder i det dansk-tyske grænseland.

Det er tekstildesigner Jane Ingerslev, der har udvalgt farver og stof, og der skal broderes på sekskantede stykker stof i størrelsen 40 gange 40 cm. Ved projektets afslutning vil Jane Ingerslev samle de færdige broderier til en lang dug, der bliver udstillet på de to museer.

Der er mulighed for at høre foredrag og deltage i workshops om 'Broderi og grænser' den 26. august og 9. september (Give-Egnens Museum) samt den 26. september og 3. oktober (VejleMuseerne). Interesserede kan tilmelde sig hos Kirsten Rykind-Eriksen, rykind@bbsyd.dk.